

“Analiza ranljivosti in neenakosti v zdravju v lokalnih skupnostih”

Raziskava v lokalnem okolju ZD ŠENTJUR

dr. Ivanka Huber

Šentjur, 11. 9. 2019

„Model skupnostnega pristopa krepitev zdravja in zmanjševanja neenakosti v zdravju v lokalnih skupnostih“

Nadgradnja in razvoj preventivnih programov ter njihovo izvajanje v zdravstvenih domovih in lokalnih skupnostih

PODSKLOP 1.1: Vzpostavitev in delovanje novih struktur v ZD za podporo izvajanju integrirane preventive kroničnih bolezni in zmanjševanju neenakosti v zdravju

PODSKLOP 1.2: Vzpostavitev in delovanje integriranih centrov za krepitev zdravja

PODSKLOP 1.3: Izvajanje nadgradenj pri preventivnih pregledih otrok in mladostnikov

PODSKLOP 1.4: Izvajanje dodatnih preventivnih aktivnosti patronažne službe

PODSKLOP 1.5: Aktivnosti za zagotavljanje enakosti v zdravstveni oskrbi ranljivih skupin

PODSKLOP 1.6: Vzpostavitev in delovanje struktur na ravni LS po modelu skupnostnega pristopa za krepitev zdravja in zmanjševanje neenakosti v zdravju

Analiza ranljivosti in neenakosti v zdravju v 25 lokalnih okoljih

KAJ?

Identificiranje ranljivosti, neenakosti in ranljivih skupin ter njihovih ovir in potreb **v 25 lokalnih okoljih** – izvedba **terenske raziskave** (vključeni so/bodo CSD, ZRSZ, ZZZS, OŠ, SŠ, vrtci, LU, PUMO, ZD, NVO, ranljivi posamezniki)

KDAJ? April 2018–avgust 2019.

KDO IZVAJA RAZISKAVO?

Interdisciplinarna skupina s CE NIJZ, zunanji raziskovalci ob podpori OE NIJZ ter študenti FF EIKA.

METODA: polstrukturirani skupinski in individualni intervjuji, sodelovanje z OE NIJZ (dopis), kodiranje materiala (anonimnost); ločeno hranjenje povzetkov in soglasij v arhivu; zahvale, obrazec za povzetke posameznih intervjujev; obrazec za sintezo raziskave

ZAKAJ?

- Ugotovitve analize in predlogi za ZD, LSKZ
- Predlogi in ukrepi sistemskih rešitev
- Prilagojeni preventivni programi/delavnice

**Raziskava “Analiza ranljivosti in neenakosti v zdravju v lokalnih skupnostih”
doslej izvedena:**

v 24 lokalnih okoljih

(15 v vzhodni in 9 v zahodni kohezijski regiji).

V zaključni fazi je v 1 lokalnem okolju.

Doslej narejenih skupno 416 intervjujev (sodelovalo je 606 sogovornikov).

Predstavitve izsledkov raziskave po posameznih ZD in OE NIJZ ter na LSKZ (december 2018, januar–november 2019) in v okviru usposabljanja o kulturnih kompetencah (11 izvedb usposabljanja – 419 udeležencev).

Raziskava v lokalnem okolju ZD ŠENTJUR

Terensko delo: januar–februar, julij, september 2019

13 intervjujev (14 sogovornikov):

Center za socialno delo (CSD), Zdravstveni dom (ZD) 2x,
Občina , vrtec, Ljudska univerza (LU) 2x, Dom starejših,
Rdeči križ, Društvo invalidov, Društvo upokojencev,
koordinatorica projekta Starejši za starejše, ranljiva oseba

Skupine z ranljivostmi:

starejši (ovdoveli, nizke pokojnine, geografska oddaljenost, hriboviti predeli, osamljenost, socialna izoliranost)

družine z več šoloobveznimi otroki

mlade družine

otroci ločenih staršev

otroci s posebnimi potrebami (gibalno ovirani otroci, otroci z epileptičnimi napadi, vročinskimi krči)

matere samohranilke

Skupine z ranljivostmi:

osebe s težavami v duševnem zdravju

invalidi, starejše gibalno ovirane osebe

alkholiki

odvisniki od prepovedanih drog

priseljenci (predvsem ženske in otroci iz albanske skupnosti)

osebe, ki živijo v slabih bivanjskih razmerah

žrtve nasilja v družini (ekonomsko nasilje nad starejšimi)

Ovire pri dostopu do zdravstvene ali druge pomoči:

- **geografske** (problem prevoza, nezadostna ureditev javnega prevoza),
- **socialne ovire**, finančna stiska (nizke pokojnine)
- **osamljenost** (izoliranost, pomanjkanje socialne mreže)
- **nedostopnost domov za ostarele** (predragi tako za starejše kot svojce ali prezasedeni – posledično strejše nameščajo domove na Hrvaško)
- **neinformiranost**
- **neizobraženost** in pogosto **nepismenost** albanskih žensk v svojem jeziku
- **jezikovne ovire** (prevajajo otroci)
- **dolge čakalne dobe**

Ovire pri dostopu do zdravstvene ali druge pomoči:

- občutek neenakosti in izoliranosti pri otrocih priseljencev
- arhitektonske ovire
- preobremenjenost zdravstvenega osebja; premalo kadra (premalo časa za obravnavo)
- nezavarovanost kot posledica finančne stiske
- zavračanje pomoči
- strah in izgubljenost podeželskih ljudi (napotitve v druge kraje npr. MB, CE)
- digitalna nepismenost
- nezadostno število finančno dostopnih stanovanj

Obstoječe prakse premoščanja ovir:

- medsosedska pomoč za starejše (prevoz, druženje)
- medkulturna mediatorka v ZD
- mobilni defektolog v vrtcu
- prilagojen program za otroke s posebnimi potrebami na OŠ v Šentjurju
- delavnice na temo zdravja in zdravega načina življenja, psihoedukativne delavnice, preventivni pregledi, individualna svetovanja v sklopu ZD – CKZ
- obveščanje, informiranje o delavnicah v CKZ (radio, lokalni časopisi, spletne strani)
- delavnica v CKZ za priseljence, o tem, kako se predstaviti zdravniku in kako predstaviti osnovne zdravstvene probleme zdrav. osebjem
- sodelovanje DU in Celjskih lekarn
- DU sodeluje z banko hrane – razdelijo 40 paketov na mesec

Obstoječe prakse premoščanja ovir:

- materialna pomoč (hrana, oblačila) - Rdeči Križ plačevanje položnic za električno, dodatno zdrav. zavarovanje
- brezplačno pravno svetovanje za mladostnike in odrasle na Rdečem križu
- projekt Starejši za starejše
- usmerjanje ljudi na CSD in patronažno službo (vzpostavitev mreže)
- dom za ostarele na Hrvaškem
- Občina Šentjur vključena v Zdrava mesta, Mladim prijazna občina
- v 2020 bodo uvedli projekt Prostofer – zavod Zlata mreža (prevoz za starejše)
- deluje Mladinski center in t. i. Aktivator za mlade
- Lokalna akcijska skupina za preprečevanje uporabe drog
- dva medgeneracijska centra (dom starejših, LU skupaj z zavodom Socio iz Celja)

Obstoječe prakse premoščanja ovir:

- delavnice in učna pomoč na OŠ - LU
- univerza za tretje življenjsko obdobje
- zaposleni na CSD mesečno pripravijo kratke prispevke za občinski časopis s poljudno vsebino postopkov, perečih tem ali pa opozorijo na pomembne datume za vlaganje prošenj
- enkrat letno okrogla miza na CSD povabijo policijo, zdravstvene delavce, predstavnike šol, psihiatrične delavce
- sodelovanje CSD in mladih zdravnikov, specializante napotuje k njim med. fakulteta
- celostna obravnava in pretok informacij med CSD in zdravstvom, po potrebi CSD vključi še policijo, krajevno skupnost, občino in NVO (Zakon o preprečevanju nasilja je vzpostavil most med takšnimi sodelovanji)

HVALA ZA POZORNOST.

ivanka.huber@nijz.si